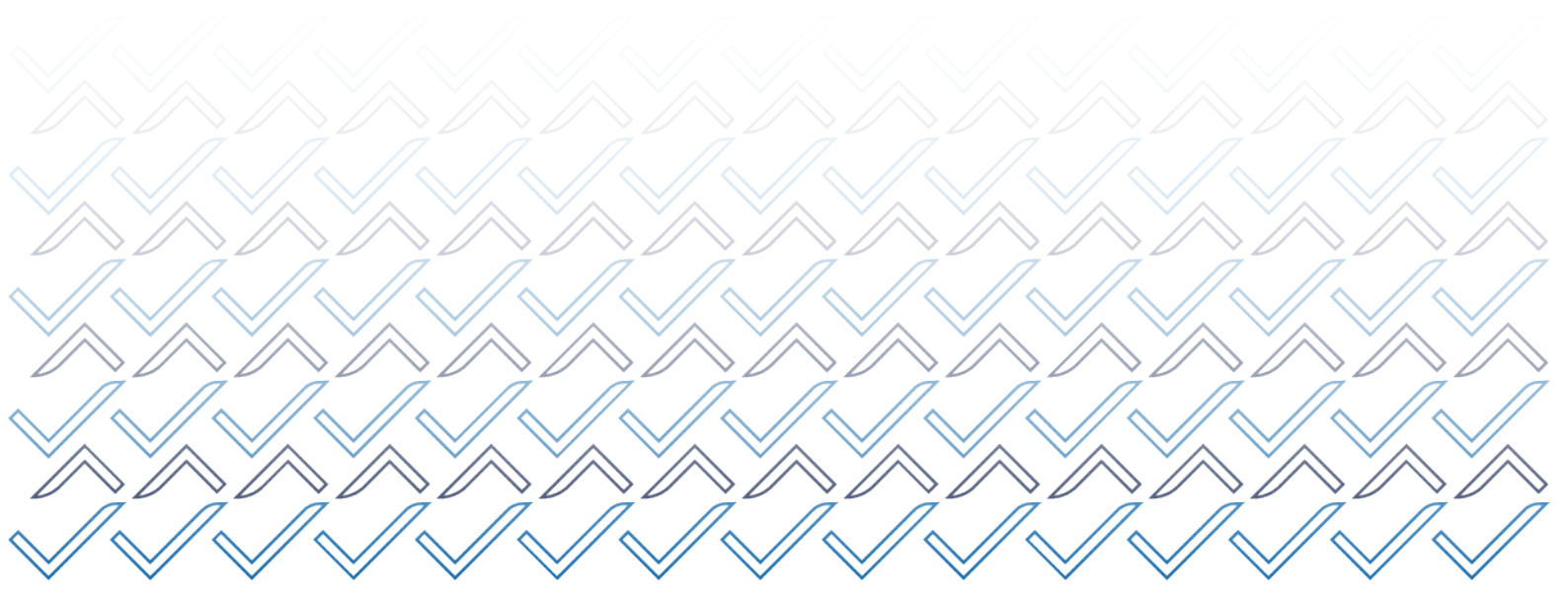

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

2022 METŲ NACIONALINIO FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINIO IR VALSTYBĖS SKOLOS DUOMENŲ FINANSINIO AUDITO REZULTATAI

2023 m. rugsėjo 29 d.

Nr. FAE-3

Valstybės kontrolė – aukščiausioji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Danguolė Krištopavičienė (departamento vadovė), Lina Marcinkėnienė (grupės vadovė), Airidas Augys, Aistė Mikelionienė, Aušra Michejeva, Daiva Latvėnienė, Dariusz Bužinski, Diana Narkauskienė, Ernestas Maksimas Bykovas, Inga Liutkevičiūtė, Jolita Sankauskaitė-Treigienė, Jurgita Gribauskaitė, Kristina Pathak, Laura Grigonytė, Rima Peškaitytė, Rūta Stasiūnaitė, Vilma Lapinskienė, Vita Andrulytė, Zita Rimkevičienė.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	8
AUDITO REZULTATAI	10
1. FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINYJE YRA REIŠMINGŲ DUOMENŲ IŠKRAIPYMŲ	10
2. REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMAS PRISIDĖTŲ PRIE KLaidŲ ATASKAITOSE MAŽINIMO	13
3. DUOMENYS APIE VALSTYBĖS SKOLĄ VISAIŠ REIŠMINGAIŠ ATŽVILGIAIŠ TEISIŅGI	15
4. 2022 M. REZERVAI PAPILDYTI 894,3 MLN. EUR, TAČIAU KIEK LIETUVA TURI JŲ SUKAUPTI – NENUSTATYTA	21
PRIEDAI	23
1 priedas. Santrumpos ir sąvokos	23
2 priedas. Audito apimtis ir metodai	24

PAGRINDINIAI FAKTAI

75,21 mlrd. Eur

ataskaitose nurodytas viešojo sektoriaus turtas.

31,50 mlrd. Eur

ataskaitose nurodyti viešojo sektoriaus įsipareigojimai.

25,67 mlrd. Eur

valstybės skola 2022-12-31 duomenimis.

Po dvejų metų

reikšmingų klaidų paplitimas ataskaitose sumažėjo.

5,4 mlrd. Eur

turto, nurodyto ataskaitose, duomenys nepatikimi.

2,5 mlrd. Eur

įsipareigojimų, nurodytų ataskaitose, duomenys nepatikimi.

Valstybės skolos duomenys

visais reikšmingais atžvilgiais teisingi.

SANTRAUKA

Audito tikslas ir apimtis

Vadovaudamiesi Valstybės kontrolės, Viešojo sektoriaus atskaitomybės ir Valstybės skolos įstatymais, atlikome 2022 m. nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų auditą.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kurie apima ir tarptautinius audito standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ (24 psl.). Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio pareiškama audito išvadoje.

Pagrindiniai audito rezultatai

1. Finansinių ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų

Vienuoliktus metus iš eilės (nuo pat sudarymo pradžios) nacionaliniame finansinių ataskaitų rinkinyje nustatome reikšmingų duomenų iškraipymų: jis neparodo teisingos mūsų valstybei priklausančio turto, įsipareigojimų ir pajamų vertės, o dėl vidaus kontrolės trūkumų į 2022 m. rinkinį neįtraukti keturių subjektų duomenys. Tačiau 2022 m. kiekybiškai ir kokybiškai reikšmingos klaidos nebuvo paplitusios, kaip buvo 2021 ir 2020 metais (1 skyrius, 10 psl.).

Valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinyje nustatyti reikšmingi duomenų iškraipymai, atitinkamai informacija neteisinga ir aiškinamajame rašte (1 skyrius, 12 psl.). Iš jų:

- ✓ 97,48 proc. (11 462,37 mln. Eur) duomenų apie mokesčių pajamas ir su jomis susijusių gautinų ir mokėtinų sumų teisingumo negalime patvirtinti. Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fonde susidariusios aplinkybės, susijusios su apskaitai tvarkyti naudojamų informacinių sistemų trūkumais, 2022 metais išliko;
- ✓ apie 2 proc. (588,01 mln. Eur) žemės vertės duomenų – miško žemės – nepatikimi, nes Aplinkos ministerijos apskaitoje neužregistruoti ir neišregistruoti iš Nacionalinės žemės tarnybos perimti ir jai perduoti valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypai, neteisingai nustatyta ir sudarant finansines ataskaitas nepatikslinta tikroji žemės vertė, netinkamai atlikta jos inventorizacija;
- ✓ 383,41 mln. Eur ilgalaikio finansinio turto negalime patvirtinti, nes Aplinkos ministerija JESSICA kontroliuojančiojo ir JESSICA II fondų fondo finansinius duomenis atskleidžia neteisingai;
- ✓ 68,80 mln. Eur turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto duomenys neteisingi, nes trijų viešojo sektoriaus subjektų finansinės apskaitos tvarkymo procesai ir ūkinių operacijų registravimas neatitinka Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo ir viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų reikalavimų. Iš jų dvejų – nepatikimi antrus metus;

- ✓ 51,39 mln. Eur padidintas rezervas, nes 2022 m. įsigyti 476 vnt. miškų ūkio paskirties žemės sklypuose esančių medynų Aplinkos ministerijos apskaitoje registruoti ne jų tikrąja verte, registruojama pirminio pripažinimo metu, o per tikrosios vertės pokytį, registruojamą įvertinus turtą sudarant finansines ataskaitas.

2022 m. savivaldybių kontrolės ir audito tarnybos nustatė reikšmingus duomenų iškraipymus – nepatvirtino 1 280,34 mln. Eur ilgalaikio turto ir su šiuo turtu susijusių finansavimo sumų bei grynojo turto teisingumo. Didžioji dalis šios sumos – dėl neteisingai į apskaitą įtrauktų savivaldybių kelių ir gatvių (1 skyrius, [12 psl.](#)).

Privalomojo sveikatos draudimo, Valstybinio socialinio draudimo, ilgalaikio darbo išmokų fondų ataskaitų rinkiniuose nustatyti šiems rinkiniams reikšmingi duomenų iškraipymai, susiję su teisingu fondų gautinų sumų ir įsipareigojimų užregistravimu (1 skyrius, [13 psl.](#)).

2. Rekomendacijų įgyvendinimas prisidėtų prie klaidų ataskaitose mažinimo

Siekiant mažinti viešojo sektoriaus subjektų apskaitoje nustatomų iškraipymų mastą, kasmet, atlikę auditus ir nustatę dažniausiai pasitaikančias klaidų priežastis, rekomenduojame Finansų ministerijai imtis priemonių jas šalinti. Ankstesnių auditų metu teikėme rekomendacijas inicijuoti viešojo sektoriaus vykdomų veiklų ir su jomis susijusių turto ir įsipareigojimų peržiūrą (inventorizaciją), priimti sprendimus dėl bendros (vienodos) apskaitos politikos taikymo. Ministerijos parinktos priemonės dėl šių sektoriaus subjektų veiklų peržiūros poveikio neturėjo, todėl buvo parinktos kitos priemonės: keičiamas Centralizuoto viešojo sektoriaus subjektų buhalterinės apskaitos organizavimo tvarkos aprašas, kuriame bus nustatytas apskaitai būtinos informacijos pateikimo procesas ir atsakomybės bei standartizuotų procesų aprašo pagrindu bendrame viešojo sektoriaus subjektų apskaitos posistemyje FABIS įdiegti apskaitos modeliai, kurie prisidės prie vienodo sistemą naudojančių įstaigų apskaitos procesų taikymo, automatizavimo ir supaprastinimo (2 skyrius, [13 psl.](#)).

Nuo 2023 m. įsigaliojo naujos redakcijos Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, kuris pakeis Vyriausybės Seimui teikiamų (ir Seimo tvirtinamų) metinių ataskaitų rinkinių sudėtį, pateikimo terminus ir tvarką: naujos įstatymo nuostatos įgyvendins Valstybės kontrolės teiktą rekomendaciją ir leis veiklos rezultatus susieti su finansiniais duomenimis. Šie duomenys turės būti parengti ir pateikti Seimui per pavasario sesiją. Įstatyme numatyta praplėsti ir konsoliduojamųjų subjektų ratą – į ataskaitų rinkinius įtraukti valstybės ir savivaldybių kontroliuojamų pelno siekiančių subjektų ataskaitų rinkinius. Tačiau 2023-07-05 Seime buvo užregistruotas įstatymo pakeitimo projektas, kuriame siūloma konsoliduojamųjų subjektų aprėpties didinimą nukelti dvejimems metams (2 skyrius, [14 psl.](#)).

3. Duomenys apie valstybės skolą visais reikšmingais atžvilgiais teisingi

Valdžios sektoriaus skola 2022 m. pabaigoje sudarė 25 672,4 mln. Eur, per 2022 m. išaugo 1 136,9 mln. Eur, arba 4,6 proc. Skolos ir BVP santykis sumažėjo 5,3 proc. p. ir 2022 m. pabaigoje sudarė 38,4 proc. BVP. Skolos duomenų netikslumų nenustatėme (3 skyrius, [15 psl.](#)).

2022 m. planuota pasiskolinti 3 907,0 mln. Eur, faktiškai pasiskolinta 3 731,0 mln. Eur. Skolindamasi 2022 m. Vyriausybė laikėsi nustatytų skolinimosi limitų (3 skyrius, [16 psl.](#)).

Savivaldybių skolos, skolinimosi, garantijų dydį ribojantys limitai ir reikalavimai įsiskolinimų padengimui kasmet nustatomi tų metų rodiklių įstatyme, tačiau jų sistemiškai nesilaikoma: 2022 m. visos savivaldybės laikėsi tik vieno iš jų – bendrojo skolos limito. Reaguodama į tai, Finansų ministerija atliko savivaldybių fiskalinės drausmės sistemos, nustatytos teisės aktais ir taikomos jų biudžetams, peržiūrą ir pakeitė susijusius teisės aktus. Įsigaliojus teisės aktų pakeitimams, nuo 2023 m. bus atliekama savivaldybių įsiskolinimų stebėseną, nustatomi įpareigojimas Seimui pateikti informaciją apie skolų limitų laikymąsi ir apribojimai limitų nesilaikančioms savivaldybėms (3 skyrius, [16 psl.](#)).

Vyriausybė planavo parengti ir kartu su Lietuvos stabilumo 2022 metų programa pateikti valdžios sektoriaus skolos valdymo strategiją. Šiuos planus atidėjo iki 2023 m. II ketv., o vėliau pakeitė – vietoje strategijos sukūrė skolos scenarijų modeliavimo ir valdžios sektoriaus finansų tvarumo vertinimo įrankį. Tai svarus žingsnis fiskalinės politikos srityje, tačiau neatstoja valstybės skolos valdymo strategijos, t. y. žinojimo, apibrėžimo, kokių tikslų siekiama. (3 skyrius, [20 psl.](#)).

4. 2022 m. rezervai papildyti 894,3 mln. Eur, tačiau kiek Lietuva turi jų sukaupti – nenustatyta

2022 m. Rezervinio (stabilizavimo), Valstybinio socialinio draudimo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondų rezervuose sukaupta 2 875,5 mln. Eur. Didžiausią rezervų dalį (1 962,2 mln. Eur) sudaro Valstybinio socialinio draudimo fondo rezervas, kuris ir padidėjo daugiausia (4 skyrius, [21 psl.](#)).

Valstybės kontrolė ankstesnių auditų metu buvo atkreipusi dėmesį į poreikį kompleksškai kartu su valdžios sektoriaus skolos valdymo strategija persvarstyti ir valstybės rezervų klausimus – siektiną dydį, finansavimo šaltinius ir kt., tačiau neparengus minėtos strategijos, klausimai neišspęsti (4 skyrius, [22 psl.](#)).

Rekomendacijos

Siekiant turėti patikimus finansinių ataskaitų ir valstybės skolos duomenis, svarbu įgyvendinti ir 2016–2020 m. nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio teisingumo, valstybės skolos duomenų ir jos valdymo vertinimo auditų metu teiktas rekomendacijas.

Informacija apie teiktų, tačiau dar neįgyvendintų didelės ir vidutinės svarbos valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo būklę 2023-09-01 pateikta 2023-09-07 rekomendacijų įgyvendinimo ataskaitoje¹.

Aktuali informacija apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius yra skelbiama atvirose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>.

¹ 2023-09-07 Nr. RAE-14. Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/3136/>.

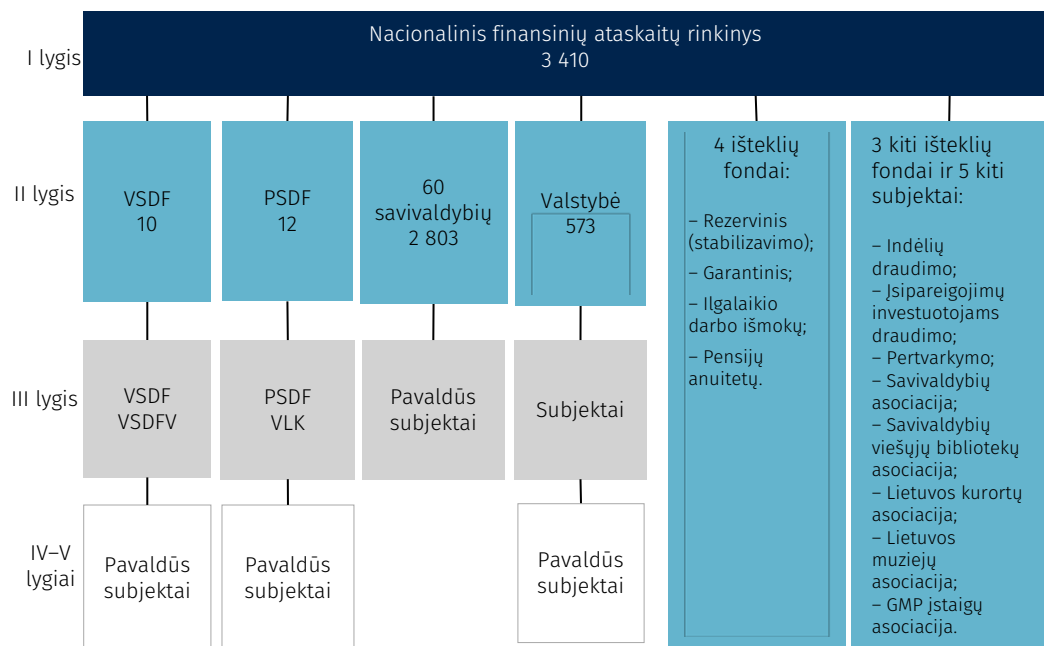
IŽANGA

Vadovaudamiesi teisės aktais² atlikome 2022 m. nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos³ duomenų auditą. Nacionalinį finansinių ataskaitų rinkinį ir kartu teikiamą informaciją apie valstybės skolą rengia Finansų ministerija.

Nacionalinį finansinių ataskaitų rinkinį sudaro II konsolidavimo lygio VSS – VSDF, PSDF, visų savivaldybių, kitų valstybės išteklių fondų ir valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai, teikiami kaip vieno VSS finansinių ataskaitų rinkinys⁴. Finansines ataskaitas visi VSS sudaro vadovaudamiesi VSAFAS⁵.

Konsolidavimo procese dalyvaujantys VSS nurodomi konsolidavimo schemoje⁶. 2022 m. į ją⁷ įtraukta 3 410 VSS (2021 m. – 3 462, 2020 m. – 3 599, 2019 m. – 3 645) (1 pav.). Konsoliduoti 3 408 subjektai. 2022 m. pabaigoje buvo 3 285 viešojo sektoriaus subjektai (atėmus per metus likviduotus, reorganizuotus ar praradusius tokį teisinį statusą).

1 pav. Konsolidavimo lygiai ir grupės, grupę sudarančių subjektų skaičius

Šaltinis – Valstybės kontrolė

² Valstybės kontrolės įstatymas, 8 str. 2 d. 5 p.; Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 30 str. 2 d. 5 p. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

³ Kartu su rinkiniu teikiama ir informacija apie valstybės skolą (Valstybės skolos įstatymas, 11 str. 2 d.).

⁴ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2 str. 12 d. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

⁵ Ten pat, 19 str. 2 d. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

⁶ Vyriausybės 2008-03-26 nutarimas Nr. 266 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą“, 2 ir 3 p.

⁷ Finansų ministro įsakymai: 2023-01-27 Nr. 1K-29 „Dėl 2022 metų Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų konsolidavimo schemos patvirtinimo“; 2023-04-11 Nr. 1K-140 „Dėl finansų ministro 2023-01-27 įsakymo Nr. 1K-29 „Dėl 2022 metų Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų konsolidavimo schemos patvirtinimo“ pakeitimo“.

Valstybės skolą⁸ sudaro valdžios sektoriui priskiriamų subjektų, turinčių teisę skolintis, prisiimtų, bet dar neįvykdytų įsipareigojimų grąžinti kreditoriams lėšas, pasiskolintas išplatinant Vyriausybės vertybinius popierius, pasirašant paskolų sutartis, finansinės nuomos (lizingo) sutartis ir kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus, konsoliduota suma. Valdžios sektorių⁹ sudaro centrinės valdžios (Vyriausybės ir kitų prie šio sektoriaus priskiriamų subjektų), vietinės valdžios (savivaldybių ir kitų prie šio sektoriaus priskiriamų subjektų) ir socialinės apsaugos fondų sektoriai. Pagal Valstybės duomenų agentūros skelbiamą sąrašą 2023-01-01 valdžios sektoriui priskirti 3 177 ūkio subjektai¹⁰ (2022-01-01 – 3 284, 2021-01-01 – 3 343). Skolą apskaičiuoja Valstybės duomenų agentūra, vadovaudamasi 2013-05-21 Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 549/2013 dėl Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos Europos Sąjungoje (OL 2013 L 174, p. 1) nustatyta metodologija¹¹.

Vadovaujantis teisės aktais¹² Valstybės kontrolei NFAR ir duomenys apie valstybės skolą turi būti pateikiami iki liepos 31 d., Vyriausybei – iki spalio 1 d. Vyriausybė, pritarusi ataskaitų rinkiniui, teikia jį Seimui ne vėliau kaip iki spalio 10 d. Valstybės kontrolė iki spalio 1 d. dėl NFAR teikia audito ataskaitą ir išvadą Vyriausybei, iki spalio 10 d. – Seimui.

Dėl VKFAR audito metu pateiktų reikšmingų pastebėjimų FM taisė NŽT klaidas ir patikslintą NFAR pateikė vėliau – 2023-08-30. Pernai NFAR auditui atlikti gautas laiku – 2022-07-20.

---

⁸ Valstybės skolos įstatymas, 2 str. 24 d.

⁹ Ten pat, 2 str. 13 d.

¹⁰ Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/instituciniai-sektorai-ir-subsektorai> (žiūrėta 2023-06-12).

¹¹ Valstybės skolos įstatymas, 11 str., finansų ministro 2010-01-29 įsakymu Nr. 1K-022 „Dėl vykdymo ataskaitų“ patvirtintas Informacijos apie valstybės skolą parengimo tvarkos aprašas, 3 ir 4.1 p.

¹² Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 32 str. 5 ir 6 d., 30 str. 3 d. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

AUDITO REZULTATAI

1. FINANSINIŲ ATASKAITŲ RINKINYJE YRA REIKŠMINGŲ DUOMENŲ IŠKRAIPYMŲ

1. Vadovaujantis FM pateiktais duomenimis, NFAR turėjo būti sudarytas atlikus 3 410 subjektų, pagal įstatymą¹³ priskiriamų VSS, konsolidavimo procedūras. FM skelbia ir atnaujina VSS sąrašus (konsolidavimo schemą) pagal VSS pateiktą informaciją¹⁴. FM, atlikusi tokių subjektų metinių finansinių ataskaitų konsolidavimo procedūras, rengia NFAR. Siekiant, kad rinkinys apimtų visų VSS finansinius duomenis, svarbu turėti tikslų jų sąrašą. 2022 m. ne visų pagal šį įstatymą VSS priskiriamų subjektų finansiniai duomenys konsoliduoti į NFAR:
  - ✓ vieno¹⁵ VSS FAR duomenys nebuvo konsoliduoti, nes dėl pavėluotai pradėtų taikyti VSAFAS jis konsolidavimui atlikti duomenų nepateikė;
  - ✓ trijų subjektų FAR duomenys nebuvo konsoliduoti, nes vienas¹⁶ nebuvo įtrauktas į FM rengiamą konsolidavimo schemą, kiti du¹⁷ - netvarkė apskaitos kaip VSS vadovaujantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu¹⁸, nors jų dalininkais yra VSS¹⁹;
  - ✓ vienas²⁰ VSS įtrauktas į konsolidavimo schemą, nors 2021-07-30 iš Juridinių asmenų registro buvo išregistruotas ir veiklos nevykdė.
2. Taigi, sudarant NFAR, turėjo būti atlikta 3 412 VSS konsolidavimo procedūrų, tačiau atliktos 3 408 VSS konsolidavimo procedūros, todėl rinkinys neapima visų VSS duomenų. Situacija, kai sudarant NFAR konsoliduojami ne visų VSS duomenys, kartojasi trečius metus iš eilės. Tai rodo, kad reikia numatyti kontrolės priemones, kurias taikydama FM periodiškai patikrintų, ar visi subjektai, kurie priskirtini VSS, pateikė informaciją konsolidavimo schemai sudaryti.
3. Vadovaudamasi teisės aktais, Valstybės kontrolė atlieka NFAR, VKFAR, VSDF, PSDF konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinių ir IDIF, GF, RF, PAF ataskaitų rinkinių auditus. 2022 m. visuose šiuose rinkiniuose, išskyrus GF, RF ir PAF ataskaitų rinkinius, nustatėme reikšmingų duomenų iškreipimų. 60-ies savivaldybių (2 803 VSS) KFAR auditus atlieka savivaldybių audito ir kontrolės tarnybos. Dėl 2022 m. savivaldybių KFAR buvo pareikšta

¹³ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2 str. 22 d. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31).

¹⁴ Finansų ministro 2011-04-19 įsakymu Nr. 1K-152 patvirtintas Viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkinių konsolidavimo tvarkos aprašas, 36 p.

¹⁵ Lietuvos universitetų rektorių konferencija.

¹⁶ Mokslinių tyrimų ir technologijų organizacijų asociacija.

¹⁷ VšĮ Rytų Europos studijų centras, Paramos demokratijai fondas.

¹⁸ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2 str. 22 d. (redakcija, galiojusi iki 2022-12-31). Pagal nuo 2023-01-01 įsigaliojusio įstatymo redakcijos 2 str. 20 d. šie subjektai priskirtini VSS.

¹⁹ Paramos demokratijai fondo dalininkas yra VšĮ Rytų Europos studijų centras, kurį priskyrus VVS, fondas taip pat būtų priskirtinas VSS.

²⁰ BĮ Kauno rajono švietimo centras (kodas 300052772), VĮ Registrų centro duomenys, prieiga per internetą: <https://www.registrucentras.lt/jar/p/dok.php?kod=300052772> (žiūrėta 2023-08-08).

13 besąlyginių ir 46 sąlyginės nuomonės, vienos savivaldybės (Visagino) KFAR nebuvo audituotas.

4. Nustatėme apskaitos klaidų ir aiškinamojo rašto duomenų reikšmingų iškraipymų ir sumų, kurių teisingumo patvirtinti negalime (1 lentelė). Negalime patvirtinti NFAR nurodyto 5 367,57 mln. Eur turto, 738,83 mln. Eur finansavimo sumų, 2 533,49 mln. Eur įsipareigojimų, 15 589,07 mln. Eur grynojo turto, 14 146,50 mln. Eur pagrindinės veiklos pajamų, 8 485,22 mln. Eur pagrindinės veiklos pinigų srautų teisingumo.

1 lentelė. Nustatyti duomenų iškraipimai NFAR finansinėse ataskaitose

Eil. Nr.	Straipsniai	NFAR duomenys, mln. Eur	Iškraipymų suma, mln. Eur	
			tiksli klaida, padidinta (+), sumažinta (-)	teisingumo negalime patvirtinti
FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA				
A	ILGALAIKIS TURTAS	58 600,09	34,92	2 512,62
B	BIOLOGINIS TURTAS	2 605,84	-0,92	10,37
C	TRUMPALAIKIS TURTAS	14 001,45	11,94	2 844,58
D	FINANSAVIMO SUMOS	10 353,84	58,69	738,83
E	ĮSIPAREIGOJIMAI	31 501,74	-0,57	2 533,49
F	GRYNASIS TURTAS	33 348,86	76,65	15 589,07
G	MAŽUMOS DALIS	2,93	-	-
VEIKLOS REZULTATŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PAJAMOS	23 272,86	-12,96	14 146,50
B	PAGRINDINĖS VEIKLOS SĄNAUDOS	-23 175,12	-97,54	-73,98
C	PAGRINDINĖS VEIKLOS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	97,74	-42,98	14 081,16
D	KITOS VEIKLOS REZULTATAS	257,67	0,80	7,91
E	FINANSINĖS IR INVESTICINĖS VEIKLOS REZULTATAS	2 316,98	-0,52	0,53
F	APSKAITOS POLITIKOS KEITIMO IR ESMINIŲ APSKAITOS KLaidŲ TAISYMO ĮTAKA	6 553,23	56,47	4,55
G	GRYNASIS PERVIRŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ	9 225,62	15,84	14 179,41
H	NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA	312,17	-5,52	-1,13
I	GRYNASIS PERVIRŠIS AR DEFICITAS	9 537,79	9,72	14 083,57
GRYNOJO TURTO POKYČIO ATASKAITA (19 eil.)				
5 st.	TIKROSIOJIS VERTĖS REZERVAS	9 626,49	93,58	141,48
6 st.	KITI REZERVAI	3 512,44	-	-
7 st.	NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKA	982,94	23,33	-3,87
8 st.	SUKAUPTAS PERVIRŠIS AR DEFICITAS PRIEŠ NUOSAVYBĖS METODO ĮTAKĄ	19 227,00	-40,06	15 443,72
10 st.	MAŽUMOS DALIS	33,35	-	-
PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	1 791,11	2,52	8 485,22
B	INVESTICINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	-3 374,55	-1,49	-0,90
C	FINANSINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	265,76	-1,07	0,27
D	VALIUTOS KURSŲ PASIKEITIMO ĮTAKA PINIGŲ IR PINIGŲ EKVIVALENTŲ LIKUČIUI	15,42	0,28	0,22

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal 2022 m. NFAR

5. Toliau ataskaitoje pateikiame kokybiškai ir (ar) kiekybiškai reikšmingas klaidas, kurios nustatytos žemesniojo konsolidavimo lygio VSS.

Reikšmingi duomenų išskrypimai valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje

6. Visi išskrypimai, nustatyti vertinant 2022 m. VKFAR, pateikti valstybinio audito ataskaitoje „2022 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių finansinio audito rezultatai“. Apibendrinti VKFAR audito rezultatai rodo, kad:
- ✓ 97,48 proc. (11 462,37 mln. Eur) mokesčių pajamų ir su jomis susijusių gautinų ir mokėtinų sumų teisingumo vis dar negalime patvirtinti. VMI MF susidariusios aplinkybės, susijusios su apskaitai tvarkyti naudojamų IS trūkumais, ir 2022 metais liko nepakitusios;
  - ✓ apie 2 proc. (588,01 mln. Eur) žemės vertės duomenų – miško žemės – nepatikimi, nes AM apskaitoje neteisingai nustatyta ir sudarant finansines ataskaitas nepatikslinta tikroji žemės vertė. Ataskaitose parodyta ne ataskaitinio, o praėjusio ataskaitinio laikotarpio žemės vertė. Žemės vertė turėtų būti tikslinama ne rečiau kaip kas 5 metus, išskyrus atvejus, jeigu per metus įvykęs tikrosios vertės pasikeitimas yra reikšmingas arba atsirado naujų aplinkybių²¹. Vertinimo, ar per 2022 m. įvyko reikšmingų žemės vertės pokyčių ir dėl to turi būti pakoreguota žemės vertė, AM neatliko. Taip pat AM neužregistruoti ir neišregistruoti iš NŽT perimti ir jai perduoti valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypai, netinkamai atlikta žemės inventorizacija, nes žemės, kaip specifinio turto, inventorizacijos tvarka nesukurta;
  - ✓ 383,41 mln. Eur ilgalaikio finansinio turto negalime patvirtinti, nes AM JESSICA kontroliuojančiojo ir JESSICA II fondų fondo finansinius duomenis atskleidžia neteisingai. AM jų, kaip atskirų VSS, rinkinių nerengia, o visą jų turtą rodo viename savo finansinių ataskaitų rinkinio straipsnyje – kaip kitas ilgalaikes gautinas sumas, nedetalizuodama jo į ilgalaikes ir trumpalaikes sumas, neišskirdama pinigų likučio;
  - ✓ 68,80 mln. Eur turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto duomenys yra neteisingi, nes trijų VSS finansinės apskaitos tvarkymo procesai ir ūkinių operacijų registravimas neatitinka Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo ir VSAFAS reikalavimų. Iš jų dviejų – nepatikimi antrus metus;
  - ✓ 51,39 mln. Eur padidintas rezervas, nes 2022 m. įsigyti 476 vnt. miškų ūkio paskirties žemės sklypuose esančių medynų AM apskaitoje registruoti ne jų tikrąja verte, registruojama pirminio pripažinimo metu, o per tikrosios vertės pokytį, registruojamą įvertinus turtą sudarant finansines ataskaitas.

Savivaldybių kontrolieriai nepatvirtino reikšmingos dalies turto vertės teisingumo

7. 2022 m. savivaldybėse išliko ankstesnių savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų auditų metu nustatytos apskaitos problemos. Savivaldybių kontrolės ir audito tarnybos nepatvirtino 1 280,34 mln. Eur ilgalaikio, 10,37 mln. Eur biologinio ir 6,01 mln. Eur trumpalaikio turto ir su jais susijusių finansavimo sumų bei grynojo turto. Apibendrinti auditų savivaldybėse rezultatai rodo, kad:

²¹ 12-asis VSAFAS „Ilgalaikis materialusis turtas“, 67 p.

- ✓ 29-iose savivaldybėse²² 1 027,80 mln. Eur infrastruktūros statinių sumos teisingumo negalima patvirtinti daugiausia dėl vietinės reikšmės kelių ir gatvių apskaitos klaidų: dalis šių vienetų neįtraukta į apskaitą arba įtraukta į apskaitą simboline verte; į apskaitos registrus neįtraukti visi keliai ir gatvės, kiti infrastruktūros statiniai, esantys savivaldybių tarybų sprendimais patvirtintuose sąrašuose; ne visi vietinės reikšmės keliai ir gatvės inventorizuoti ir (ar) teisiškai įregistruoti;
- ✓ 15-oje savivaldybių²³ 10,37 mln. Eur biologinio turto sumos teisingumo negalima patvirtinti, nes savivaldybės ir jų biudžetinės įstaigos netinkamai tvarkė šio turto apskaitą: neįtraukė į apskaitą parkų ir skverų, taip pat neįtraukė į apskaitą želdynų ar netinkamai juos įtraukė ir kt.
- ✓ 15-oje savivaldybių²⁴ 125,53 mln. Eur kultūros ir kitų vertybių sumos teisingumo negalima patvirtinti, nes savivaldybės ir jų biudžetinės įstaigos kultūros vertybių neįvertino tikrąja verte.

Duomenų iškraipymai išteklių fondų ataskaitų rinkiniuose

8. PSDF, VSDF, IDIF ataskaitų rinkiniuose nustatyti reikšmingi šiems rinkiniams duomenų iškraipymai, susiję su teisingu fondų gautinų sumų ir įsipareigojimų užregistravimu. Visi iškraipymai pateikti atitinkamo fondo valstybinio audito ataskaitose.

2. REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMAS PRISIDĖTŲ PRIE KLAIDŲ ATASKAITOSE MAŽINIMO

9. Valstybinių auditų metu nustatytų iškraipymų mastą būtų galima sumažinti įgyvendinus Valstybės kontrolės teiktas rekomendacijas.
10. 2017 m. FM teikėme rekomendaciją²⁵ inicijuoti VSS vykdomų veiklų ir su jomis susijusių turto ir įsipareigojimų peržiūrą (inventorizaciją) – nustatyti pagrindinius turto ir įsipareigojimų pirminio pripažinimo ir užregistravimo buhalterinėje apskaitoje, buhalterinės apskaitos tvarkymo ir finansinių ataskaitų rinkinio rengimo trūkumus ir imtis priemonių juos šalinti. Rekomendacijai įgyvendinti buvo numatytos dvi priemonės²⁶, kurių įgyvendinimas laukto rezultato nedavė – klaidų mastas subjektų apskaitoje nesumažėjo.

²² Alytaus r., Biržų r., Birštono, Elektrėnų, Ignalinos r., Kauno m., Kauno r., Kazlų Rūdos, Kelmės r., Klaipėdos m., Kretingos r., Kupiškio r., Kėdainių r., Lazdijų r., Molėtų r., Neringos, Pakruojo r., Palangos m., Pasvalio r., Rietavo, Skuodo r., Telšių r., Vilniaus m., Vilniaus r., Zarasų r., Šakių r., Šiaulių r., Širvintų r., Švenčionių r.

²³ Alytaus r., Birštono, Biržų r., Kauno m., Kazlų Rūdos, Kupiškio r., Mažeikių r., Molėtų r., Pakruojo r., Panevėžio r., Prienų r., Telšių r., Vilniaus m., Šiaulių r., Švenčionių r.

²⁴ Anykščių r., Ignalinos r., Joniškio r., Klaipėdos m., Kretingos r., Kupiškio r., Neringos, Panevėžio m., Pasvalio r., Rietavo, Telšių r., Vilniaus m., Vilniaus r., Zarasų r., Šilutės r.

²⁵ 2017-09-29 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-2017-P-60-6-8-1 „2016 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos vertinimas“ (planuotas įgyvendinimo terminas – 2018-12-31).

²⁶ Rekomendacijos priemonės: 1) vidaus kontrolės procesų, jos veiksmingumo stiprinimas ir 2) rekomendacijų VSS dėl vidaus kontrolės priemonių inventorizacijos, susiejant institucijos ar įstaigos veiklas su vidaus kontrolės priemonėmis ir jų poveikiu finansinių ataskaitų straipsniams, pateikimas.

Finansinėse ataskaitose²⁷ liko reikšmingų duomenų iškraipymų: neteisinga pajamų ir sąnaudų apskaita, neužregistruotas turimas ir veikloje naudojamas turtas, neregistruojamos pajamos iš vykdomos veiklos ar turimi įsipareigojimai ir kt. Todėl VK teiktai rekomendacijai įgyvendinti FM 2023 m. pradžioje patvirtino kitą priemonę: „Nustatyti, kokia apskaitai tvarkyti reikalinga informacija turi būti pateikiama VSS apskaitą tvarkančiam asmeniui, nustatyti jos pateikimo tvarką.“ Rekomendacijos įgyvendinimas siejamas su Centralizuoto viešojo sektoriaus subjektų buhalterinės apskaitos organizavimo tvarkos aprašo²⁸ pakeitimu, kuriame būtų nustatytas apskaitai būtinos informacijos pateikimo procesas ir atsakomybės. Teisės aktų pakeitimus planuota atlikti 2023 m. III ketv.

11. Be to, siekiant, kad VSS konsoliduojamos ataskaitos būtų parengtos pagal vienodus apskaitos metodus ir taisykles, FM 2019 m. rekomendavome²⁹ priimti sprendimus dėl bendros (vienodos) apskaitos politikos taikymo. Priemonė, numatanti atlikti VSS taikomų metodų, taisyklių, įverčių ir jų pagrindimo analizę, buvo įgyvendinta – vykdant projektą „Bendros informacinės sistemos valstybės įstaigų buhalterinei apskaitai tvarkyti sukūrimas“ atlikta procesų, kurie būtų taikomi bendroje informacinėje sistemoje buhalterinei apskaitai tvarkyti (Valstybės biudžeto apskaitos ir mokėjimų sistemos viešojo sektoriaus finansinės apskaitos bendrajame posistemyje FABIS), analizė. Standartizuotų procesų aprašo pagrindu buvo diegiami apskaitos modeliai, kurie turi prisidėti prie sistemą naudojančių įstaigų vienodo apskaitos procesų taikymo, automatizavimo ir paprastinimo. VSS naująją sistemą pradėjo naudoti nuo 2023 m. rugsėjo mėn., įsigaliojus Valstybės biudžeto, apskaitos ir mokėjimų sistemos Viešojo sektoriaus finansinės apskaitos bendrojo posistemio naudojimo taisyklių naujai redakcijai³⁰, kurioje įtvirtinta bendros standartizuotos apskaitos sistemos naudojimo tvarka, sudėliotos VSS ir apskaitą tvarkančių asmenų atsakomybės. Rekomendaciją laikome įgyvendinta, įgyvendintų priemonių efektyvumu įsitikinsime 2023–2024 m. auditų metu.
12. Atlikę 2017 m. auditą³¹ teikėme dvi rekomendacijas: suderinti atsiskaitymo už veiklos rezultatus ir finansinę atskaitomybę Seimui terminus³² ir praplėsti konsoliduojamų subjektų aprėptį iki valdžios sektoriaus³³. Įgyvendinant šias rekomendacijas, 2020 m. buvo priimtas naujos redakcijos Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas³⁴, kuris įsigaliojo nuo 2023-01-01, taigi 2023 metų ir vėlesnių atskaitinių laikotarpių valstybės, valstybės socialinių fondų, Privalomojo sveikatos draudimo fondo ir Pensijų anuitetų fondo metinių ataskaitų rinkiniai ir audito ataskaitos Seimui turės būti pateiktos iki gegužės 15 d. Nacionaliniam ataskaitų rinkiniui naujoji tvarka bus taikoma nuo 2026 m.: 2025 metų ir

²⁷ 2022-10-03 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-6 „2021 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių finansinio audito rezultatai“.

²⁸ Vyriausybės 2018-05-23 nutarimas Nr. 488 „Dėl Centralizuoto viešojo sektoriaus subjektų buhalterinės apskaitos organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

²⁹ 2019-10-01 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-9 „2018 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų ir jos valdymo vertinimas“ (planuotas įgyvendinimo terminas – 2021-06-30).

³⁰ Finansų ministro 2023-08-29 įsakymas Nr. 1K-303 „Dėl finansų ministro 2006-04-06 įsakymo Nr. 1K-152 „Dėl Valstybės biudžeto, apskaitos ir mokėjimų sistemos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“.

³¹ 2018-10-01 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-2018-P-60-3-4-1 „2017 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų ir jos valdymo vertinimas“.

³² Šiuo metu galiojantis reglamentavimas nustato, kad Vyriausybė už veiklos rezultatus atsiskaito pavasarį, pateikdama veiklos ataskaitą be metinių finansinių ataskaitų rinkinių, kurie Seimui pateikiami rudenį, kai jį pabaigą eina dar vieneri metai ir pradėdami svarstyti kitų metų biudžetai, taip pat rengiami ataskaitų rinkiniai neapima visų valdžios sektoriaus subjektų ir jų duomenų.

³³ Šiuo metu rengiami ataskaitų rinkiniai neapima visų valdžios sektoriaus subjektų ir jų duomenų.

³⁴ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2020-10-01 Nr. XIII-3308 (nauja redakcija, išskyrus įstatymo 2 str. 12 d., įsigaliojo 2022-01-01); Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo Nr. X-1212 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-3308 1 ir 2 str. pakeitimo įstatymas.

vėlesnių ataskaitinių laikotarpių nacionalinis ataskaitų rinkinys ir audito ataskaita Seimui bus teikiami iki birželio 5 d. Naujos įstatymo nuostatos veiktos rezultatus susies su finansiniais duomenimis. Įstatyme taip pat numatyta, kad į ataskaitų rinkinius bus įtraukiami valstybės ir savivaldybių kontroliuojamų pelno siekiančių subjektų ataskaitų rinkiniai, t. y. konsoliduojamų subjektų aprėptis praplečiama iki valdžios sektoriaus. Tačiau 2023-07-05 Seime užregistruotas įstatymo pakeitimo projektas³⁵, kuriame valdžios sektoriui priskiriamų subjektų finansinių ataskaitų duomenų konsolidavimą į VSS grupių finansines ataskaitas siūloma nukelti dvejais metams.

3. DUOMENYS APIE VALSTYBĖS SKOLĄ VISAIS REIKŠMINGAIS ATŽVILGIAIS TEISINGI

13. Per 2022 m. valdžios sektoriaus skola išaugo 1 136,9 mln. Eur (4,6 proc.) ir metų pabaigoje sudarė 25 672,4 mln. Eur³⁶. Skolos ir BVP santykis sumažėjo 5,3 proc. p. ir 2022 m. pabaigoje sudarė 38,4 proc. BVP. Valdžios sektoriaus pajamų³⁷ ir BVP santykio tendencijos 2015–2022 m. laikotarpiu lieka panašios, tačiau mažėjant skolos ir BVP santykiui galimybės finansuoti skolą iš pajamų gerėja (2 pav.).

2 pav. Valdžios sektoriaus skola, jos pokytis ir santykis su BVP 2015–2022 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybės duomenų agentūros duomenis

14. Skolos duomenų netikslumų ir iškraipymų nenustatėme.

³⁵ 2023-07-05 Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo Nr. X-1212 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-3308 2 straipsnio pakeitimo įstatymas, reg. Nr. 23-10740.

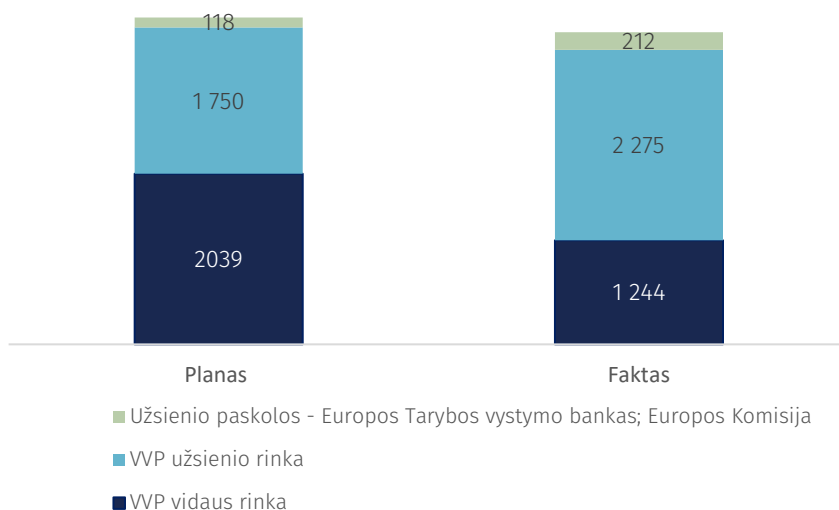
³⁶ Iš jų: centrinės valdžios skola – 25 154,2 mln. Eur, vietinės valdžios skola – 549,0 mln. Eur, socialinės apsaugos fondų skola – 0,2 mln. Eur.

³⁷ NFAR neapima visų valdžios sektoriaus subjektų, todėl duomenys paimti iš Valstybės duomenų agentūros, prieiga per internetą: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/\(žiūrėta 2023-08-17\)](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/(žiūrėta 2023-08-17)).

Vyriausybė skolinosi laikydamasi nustatytų limitų ir skolinimąsi reglamentuojančių teisės aktų

- Skola valstybės vardu 2022 m. pabaigoje sudarė 25 011,9 mln. Eur valdžios sektoriaus skolos. Rodiklių įstatyme³⁸ ir Lietuvos stabilumo 2022 m. programoje nustatyti Vyriausybės skolinimosi ir garantijų limitai.
- Vyriausybės grynojo skolinimosi pokytis sudarė 1 076,3 mln. Eur: skolindamasi 2022 m. Vyriausybė laikėsi įstatymu nustatyto grynojo skolinimosi pokyčio limito – 1 388,3 mln. Eur. 2022 m. planuota pasiskolinti 3 907,0 mln. Eur³⁹, faktiškai pasiskolinta 3 731,0 mln. Eur (3 pav.).

3 pav. 2022 m. skolinimosi planas⁴⁰ ir faktiškai pasiskolintos sumos (mln. Eur)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Finansų ministerijos duomenis

- Valstybės garantuota skola 2022 m. pabaigoje sudarė 830,6 mln. Eur, arba 1,2 proc. BVP. Vyriausybė laikėsi 2022 m. garantijų limitu (5 proc. BVP).

Savivaldybės laikėsi tik vieno iš keturių joms nustatytų skolos limitų

- Vietinės valdžios sektoriaus skola 2022 m. pabaigoje sudarė 549,0 mln. Eur ir, lyginant su praėjusiais metais, sumažėjo 1,2 proc. (2021 m. – 555,8 mln. Eur).

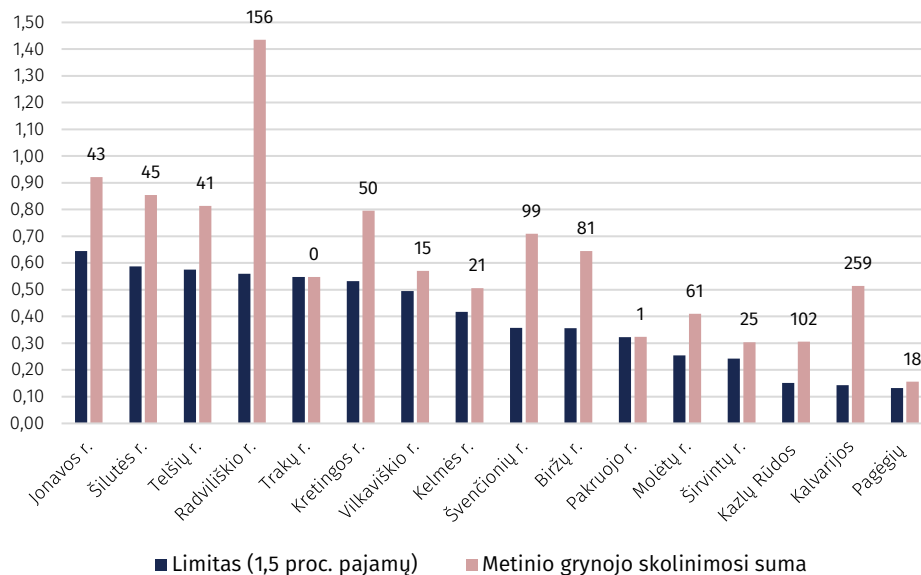
³⁸ 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 10 ir 11 str.

³⁹ NFAR Aiškinamajame rašte nurodyta nekorektiška informacija, kad 2022 m. Vyriausybė planavo skolintis 3 915,5 mln. Eur. 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo aiškinamojo rašto 4 priede nurodyta, kad Vyriausybė 2022 m. planuoja skolintis 3 907,0 mln. Eur.

⁴⁰ 2022 m. Vyriausybės skolinimosi programa, teikiama Seimui kartu su valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu. Prieiga per internetą: <https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/2022%20metu%20Vyriausybes%20skolinimosi%20progrma.pdf> (žiūrėta 2023-02-22).

19. 2022 m. Rodiklių įstatyme⁴¹ nustatyti savivaldybių skolos, skolinimosi, garantijų limitai ir įsiskolinimų padengimo reikalavimai. Audituojamu laikotarpiu visos savivaldybės laikėsi tik vieno iš jų – visos neviršijo joms nustatyto skolos (pagal įsipareigojamuosius skolos dokumentus, įskaitant paskolas, finansinės nuomos (lizingo) sutartis, bet neapsiribojant jomis) limito: savivaldybių skola neviršijo 60 proc. (Vilniaus m. – 75 proc.) rodiklių įstatyme nurodytų prognozuojamų savivaldybių biudžeto pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio.
20. 2022 m. 16 (iš 56) savivaldybių nesilaikė metinio grynojo skolinimosi reikalavimo neviršyti 1,5 proc. biudžeto pajamų dėl 2022 m. prognozuojamo neigiamo produkcijos atotrūkio nuo potencialo (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių m. sav. metinio grynojo skolinimosi suma galėjo viršyti pajamas savivaldybės biudžeto balanso cikliškumo dedamosios (komponentės) dydžiu) (4 pav.). Šios savivaldybės viršijo nustatytą galimą metinį ilgalaičių įsiskolinimų padidėjimą, tačiau neviršijant bendro joms nustatyto skolos limito.

4 pav. Savivaldybių, nesilaikiusių metinio grynojo skolinimosi reikalavimų, limitai ir faktinės sumos (mln. Eur), viršijimo dydis proc.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Finansų ministerijos duomenis, 2016, 2018–2020 m. nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų ir jos valdymo vertinimo valstybinio audito ataskaitas

21. Savivaldybės priimti įsipareigojimai pagal garantijas dėl savivaldybės valdomų įmonių priimtų, bet dar neįvykdytų įsipareigojimų grąžinti kreditoriams lėšas pagal paskolų sutartis, finansinės nuomos (lizingo) sutartis, kitus įsipareigojamuosius skolos dokumentus (toliau – garantijų limitai) negali viršyti 10 proc. prognozuojamų savivaldybės biudžeto pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio⁴². Septynios savivaldybės⁴³ šio reikalavimo 2022 m. nesilaikė. Savivaldybėms nesilaikant joms nustatytų garantijų limitų, kyla rizika ateityje priimti daugiau skolinių įsipareigojimų ir viršyti nustatytus skolos limitus.

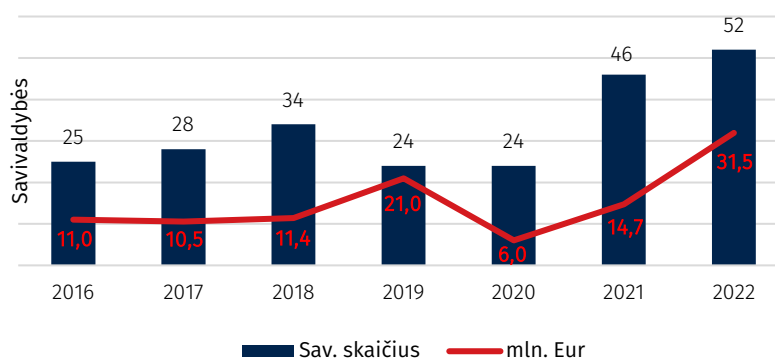
⁴¹ 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 13 str.

⁴² Ten pat, 13 str. 1 d. 5 p.

⁴³ Telšių r. sav. ši suma siekė 10,2, Jonavos r. ir Joniškio r. – po 10,6, Ignalinos r. – 10,7, Šiaulių r. – 12,2, Zarasų r. – 13,1, Kaišiadorių r. – 15,2 proc.

22. Nuostatos, kad 2023-01-01 esantis savivaldybės įsiskolinimas (mokėtinos sumos, išskyrus sumas paskoloms gražinti) turi būti ne didesnis už 2022-01-01 buvusį toki įsiskolinimą⁴⁴, nesilaikė 52 savivaldybės: jų įsiskolinimas 2023-01-01 buvo 31,5 mln. Eur (72 proc.) didesnis nei prieš metus. Tai didžiausias šio reikalavimo nesilaikiusių savivaldybių skaičius ir didžiausia nesilaikymo vertė nuo tokio savivaldybėms iškelto reikalavimo dėl skolų suvaldymo atsiradimo 2016 metais (5 pav.).

5 pav. Savivaldybių, nesilaikančių reikalavimų dėl įsiskolinimų padengimo, skaičius ir nesilaikymo vertė (mln. Eur) 2016–2022 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Finansų ministerijos duomenis, 2016, 2018–2021 m. nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų ir jos valdymo vertinimo valstybinio audito ataskaitos

23. Pažymėtina, kad praėjusiais metais reikalavimo mažinti trumpalaikius įsipareigojimus trejus metus iš eilės nesilaikė penkios savivaldybės, šiais metais šis skaičius išaugo iki keturiolikos (2 lentelė), o Zarasų r. savivaldybė šio reikalavimo nesilaikė nė vienais metais.

2 lentelė. Savivaldybių, kurių 2021 m. įstatymo nuostatos – įsiskolinimų padengimo reikalavimo (tūkst. Eur) – laikymasis vertinamas neatsižvelgiant į ankstesnius laikotarpius, pavyzdžiai

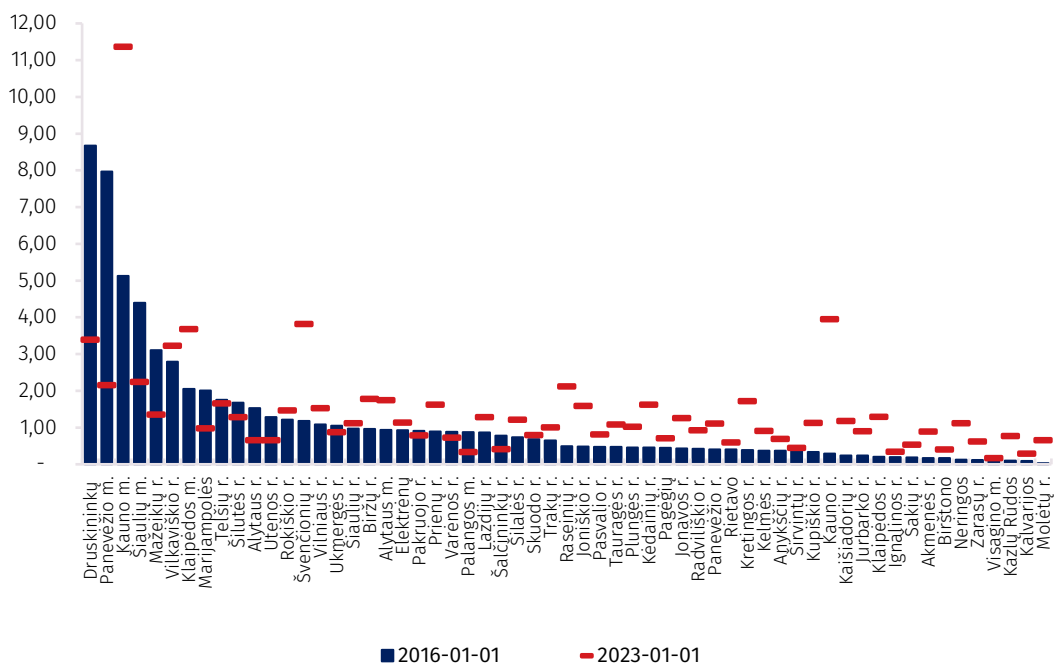
Savivaldybė	2020-12-31		2021-12-31		2022-12-31	
	mokėtina suma	viršyta suma	mokėtina suma	viršyta suma	mokėtina suma	viršyta suma
Alytaus m.	1 184	+216	1 556	+371	1 743	+187
Panevėžio m.	636	+27	1 289	+653	2 159	+870
Akmenės r.	393	+151	626	+233	893	+267
Anykščių r.	228	+33	417	+189	696	+279
Joniškio r.	888	+232	955	+67	1 594	+639
Klaipėdos r.	515	+61	736	+221	1 291	+555
Kretingos r.	931	+31	1 147	+217	1 721	+573
Kupiškio r.	561	+115	633	+72	1 126	+494
Molėtų r.	33	+3	55	+21	656	+602
Tauragės r.	825	+62	903	+78	1 081	+178
Vilkaviškio r.	1 548	+518	1 613	+65	3 225	+1 612
Zarasų r.	343	+48	416	+73	622	+206
Kazlų Rūdos	79	+48	182	+103	770	+588
Rietavo	348	+8	350	+3	598	+248

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Finansų ministerijos duomenis

⁴⁴ 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 13 str. 3 d.

24. Savivaldybių veiklos rezultatai turi įtakos bendram valdžios sektoriaus balanso rodikliui, todėl centrinė valdžia kasmet nustato jų prisiimamų įsipareigojimų dydžio apribojimus, o nuo 2016-ųjų – ir reikalavimą nedidinti trumpalaikių įsiskolinimų. Per visą 2016–2022 m. laikotarpį tik penkiolikoje savivaldybių⁴⁵ mokėtinos sumos (be sumų paskoloms grąžinti) sumažėjo (Vilniaus m. sav. įsiskolinimas sumažėjo daugiausia – nuo 240,5 mln. Eur iki 27,7 mln. Eur). Kitose savivaldybėse bendras trumpalaikis įsiskolinimas padidėjo 2,2 karto (nuo 30,1 mln. Eur iki 67,7 mln. Eur (6 pav.).

6 pav. Savivaldybių (išskyrus Vilniaus m.) skolų 2016-01-01 ir 2023-01-01 palyginimas (mln. Eur)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Finansų ministerijos ir VSAKIS duomenis

25. Nors savivaldybių skolos, skolinimosi, garantijų dydį ribojantys limitai ir reikalavimai įsiskolinimų padengimui kasmet nustatomi tų metų rodiklių įstatyme, jų sistemškai nesilaikoma. Praėjusio audito metu⁴⁶ teikėme pastebėjimus dėl savivaldybių įsiskolinimų padengimo stebėsenos, įpareigojimo Seimui pateikti informaciją apie jų vykdymą ir apribojimų limitų nesilaikančioms savivaldybėms nebuvimą. FM atliko savivaldybių fiskalinės drausmės sistemos, nustatytos teisės aktais ir taikomos jų biudžetams, peržiūrą, pakeitė susijusius teisės aktus⁴⁷.
26. Nuo 2023-01-01 įsigaliojus teisės aktų pakeitimams, reikalavimas savivaldybėms turėti perteklinį arba subalansuotą biudžetą išliko, tačiau numatytas visų savivaldybių biudžetų

⁴⁵ Vilniaus m., Druskininkų, Marijampolės, Palangos m., Panevėžio m., Šiaulių m., Alytaus r., Mažeikių r., Pakruojo r., Šalčininkų r., Šilutės r., Telšių r., Ukmergės r., Utenos r., Varenos r.

⁴⁶ 2022-10-06 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-5 „2021 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų finansinio audito rezultatai“.

⁴⁷ 2022-12-31 Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo Nr. XII-1289 1, 4 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo priedu konstitucinis įstatymas; 2022-12-23 Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 10, 17, 18, 21 ir 26 straipsnių pakeitimo įstatymas; 2022-12-31 Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo Nr. I-907 8 straipsnio pakeitimo įstatymas.

balanso – pajamų ir išlaidų skirtumo – vertinimas kaupiamuoju⁴⁸, o ne pinigų, principu. Taip trumpalaikių įsiskolinimų pokytis ir jo valdymas tapo tiesiogiai susietas su savivaldybei taikoma biudžeto balanso taisykle. Be to, nustatyta lankstumo taisyklė: savivaldybėms suteikta galimybė vertinant savivaldybės biudžeto atitiktį fiskalinės drausmės taisyklėms prie pajamų pridėti sukauptą visų ankstesnių metų nepanaudotą pajamų dalį, kuri einamaisiais metais panaudojama asignavimams, o asignavimai gali būti didesni ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos bendro finansavimo dalimi, išskyrus iš valstybės biudžeto gautus asignavimus, skirtus ES ir kitai tarptautinei finansinei paramai bendrai finansuoti. Tai suteikia savivaldybėms daugiau fiskalinės erdvės sudarant einamųjų metų biudžetus ir daugiau skolinimosi galimybių. Savivaldybėms nesilaikant biudžeto balanso taisyklės ar viršijus skolos limitą, numatytas įpareigojimas pašalinti pažeidimą ir, kol pažeidimai bus pašalinti, lankstumo taisyklės taikymo apribojimas: 1) Jei skola viršija 60 proc. (75 proc. Vilniaus m. sav.), lankstumo taisyklė kitais metais netaikoma (kol skolos taisyklė išlieka pažeista); 2) Jei balanso taisyklės nesilaikoma, lankstumo taisyklė taikoma, tačiau nukrypimą reikia kompensuoti ne daugiau kaip per dvejus metus. Jei šis nukrypimas nekompensuojamas per dvejus metus, kitais ir vėlesniais metais lankstumo taisyklė netaikoma (kol nukrypimas bus kompensuotas).

27. Nuo 2023 m. savivaldybių biudžetų atitikties Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo 4 str. 2, 4–7 d. nustatytoms taisyklėms ir neatitikties joms ištaisymo vertinimą atliks biudžeto politikos kontrolės institucija – Valstybės kontrolė⁴⁹. Siekiant identifikuoti rizikas, suteikti galimybę savivaldybėms įvertinti ir pagal poreikį pakoreguoti biudžetus iki einamųjų metų pabaigos, 2023-05-30 buvo atliktas savivaldybių 2023 m. biudžetų atitikties naujam reglamentavimui *ex-ante* (išankstinis) vertinimas⁵⁰. Remiantis vertinimo duomenimis, pagal suplanuotus 2023 m. savivaldybių biudžetus yra rizika, kad viena savivaldybė nesilaikys jai taikomos fiskalinės drausmės taisyklės. *Ex-post* (faktinis) vertinimas bus atliekamas 2024 m. birželį.

Sukurta skolos modeliavimo priemonė nepakeičia valstybės skolos valdymo strategijos reikalingumo

28. Vyriausybės programoje⁵¹ numatyta parengti „valdžios sektoriaus skolos valdymo strategiją, ilguoju laikotarpiu siekiant grįžti prie optimalaus valdžios sektoriaus skolos lygio“. FM 2020 m. veiklos plane buvo numatyti iki 2021 m. I ketv. „atlikti analizę ir įvertinti, kokio valdžios sektoriaus skolos lygio būtų tikslinga neviršyti ilguoju laikotarpiu“. Darbo atlikimo laikas vėliau buvo perkeltas: iki 2022 m. II ketv. ir iki 2023 m. II ketv. 2023 m. rugsėjo mėn. FM parengė skolos scenarijų modeliavimo ir valdžios sektoriaus finansų tvarumo vertinimo instrumentą (įrankį), kuriuo modeliuojami fiskalinės politikos scenarijai, ir paskelbė Valdžios sektoriaus skolos ir finansų tvarumo vertinimo ataskaitą⁵².

⁴⁸ Didžiųjų savivaldybių (kurių biudžetai yra didesni negu 0,3 proc. BVP) struktūrinis balansas ir iki pakeitimo buvo vertinamas kaupiamuoju principu. Pagal pakeistą įstatymą, naujai – kaupiamuoju principu vertinami mažesniųjų savivaldybių (kurių biudžetai mažesni negu 0,3 proc. BVP) nominalūs balansai

⁴⁹ Valstybės kontrolės įstatymas, 8 str. 7 d. 7 p.

⁵⁰ 2022-05-30 Išvada dėl savivaldybių biudžetų fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi 2022–2023 m., Nr. BPE-3

⁵¹ Seimo 2020-12-11 nutarimas Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 220.4 p.

⁵² Prieiga per internetą: [Skolos scenarijai ir finansų tvarumo vertinimas | Lietuvos Respublikos finansų ministerija \(lrv.lt\)](https://www.lrv.lt/ministerija) (žiūrėta 2023-09-26).

Finansų ministerijos komentaras dėl valstybės skolos strategijos

Skolos valdymo strategijos rengimo nuspręsta atsisakyti įvertinus pastarųjų metų valdžios sektoriaus skolos mažėjimo tendenciją, Lietuvos 2023 m. stabilumo programoje patvirtintą vidutinio laikotarpio perspektyvą ir tai, kad Lietuvos valdžios sektoriaus skolos ir BVP santykis išlieka vienas mažiausių Europos Sąjungoje. 2022 m. šis santykis sudarė 38,4 proc. BVP ir buvo reikšmingai mažesnis negu Maastrichto kriterijus skolai (60 proc. BVP, taikomas visoms ES valstybėms) ir atitiko EBPO ir Valstybės kontrolės Biudžeto stebėsenos departamento nuomonę dėl Lietuvai tvaraus skolos lygio (šis, institucijų nuomone, sudaro apie 40 proc. BVP). Taigi, šiuo metu poreikio pažodžiui vykdyti ataskaitoje primenamo darbo nėra.

Fiskalinės politikos tikslas yra ne konkretus skolos lygis, o tvariai teikiamos viešosios gėrybės ir paslaugos, todėl scenarijų visuma suteikia gaires ieškant palankiausių fiskalinės politikos priemonių derinio. Be to, scenarijų modeliavimas pagal įvairias fiskalinės politikos kryptis ir jų tvarumo vertinimas sudaro sąlygas priimti informacija grįstus sprendimus tinkamai pasverti pajamų ir išlaidų sprendimų pasekmes viešiesiems finansams, todėl kartu atliks ir prevencinę funkciją, siekiant išvengti nepageidaujamo skolos didėjimo ilguoju laikotarpiu.

29. Skolos scenarijų modeliavimo ir valdžios sektoriaus finansų tvarumo vertinimo įrankio sukūrimas – svarus žingsnis fiskalinės politikos srityje, tačiau, kaip ir nurodo FM, atliktas darbas tik „sudaro sąlygas priimti informacija grįstus sprendimus tinkamai pasverti pajamų ir išlaidų sprendimų pasekmes viešiesiems finansams, todėl kartu atliks ir prevencinę funkciją, siekiant išvengti nepageidaujamo skolos didėjimo ilguoju laikotarpiu“, bet neatstoja valstybės skolos valdymo strategijos, t. y. žinojimo, apibrėžimo, kokių tikslų siekiama.

4. 2022 M. REZERVAI PAPILDYTI 894,3 MLN. EUR, TAČIAU KIEK LIETUVA TURI JŲ SUKAUPTI – NENUSTATYTA

30. Įvertinus 2022 m. rezultatus RF, VSDF ir PSDF rezervuose sukaupta 2 875,5 mln. Eur.
31. RF buvo įsteigtas 2001 m. pabaigoje, siekiant užtikrinti valstybės finansų sistemos stabilumą. Jo lėšų likutis 2022 m. pabaigoje sudarė 482,4 mln. Eur (9,7 mln. Eur daugiau nei planuota). Per 2022 m. fondas padidėjo 70,0 mln. Eur, iš jų radioaktyviųjų atliekų giluminiam atliekynui įrengti ir radioaktyviosioms atliekoms tvarkyti – 19,3 mln. Eur. 2021 m. (nuo 2021-05-01) įvertinus⁵³, kad 2020 m. faktinis valdžios sektoriaus skolos lygis viršijo 45 proc., fonde buvo kaupiamos lėšos tik radioaktyviųjų atliekų giluminiam atliekynui įrengti ir radioaktyviosioms atliekoms tvarkyti, o lėšos valstybės stabilumui užtikrinti kaupiamos nebuvo. 2021 m. skolos lygiui nukritus žemiau 45 proc., 2022 m. kaupimas valstybės stabilumui užtikrinti grąžintas.
32. Prievolė kaupti VSDF rezervinį fondą nustatyta nuo 2017 m.⁵⁴ Šio fondo tikslas – užtikrinti VSDF stabilumą ir kaupti piniginius išteklius, reikalingus valstybinio socialinio draudimo išmokoms finansuoti, kai nepakanka VSDF biudžeto atitinkamos draudimo rūšies pajamų. Šiame fonde sukaupta suma, įvertinus pagal 2022 m. duomenis apskaičiuotą 665,4 mln. Eur rezervinio fondo sumą, sudarė 1 962,2 mln. Eur. Fondas kaupiamas, iki pasieks dydį,

⁵³ Finansų ministro 2021-05-03 įsakymas Nr. 1K-155 „Dėl lėšų kaupimo Rezerviniame (stabilizavimo) fonde“.

⁵⁴ Valstybinio socialinio draudimo įstatymas, 35 str. 1 d.

lygų paskutinių praėjusių metų VSDF metinei išlaidų⁵⁵ sumai (pagal 2022 m. duomenis tokia suma sudarytų – 6 656,9 mln. Eur). Pasiiekus tokį dydį, įplaukų dalis, viršijanti šias išlaidas ir metų pabaigoje negrąžintų paskolų sumą, gali būti naudojama socialinio draudimo reikmėms.

33. PSDF rezervas kaupiamas nuo fondo įsteigimo. Per 2022 m. šis rezervas buvo papildytas 157,0 mln. Eur, t. y. 86,7 mln. Eur daugiau nei planuota. Metų pabaigoje PSDF rezervas sudarė 430,9 mln. Eur: 41,8 mln. Eur – pagrindinė dalis ir 389,1 mln. Eur – rizikos valdymo dalis. Pagrindinė rezervo dalis didėja, jei didėja PSDF biudžeto planinės pajamos⁵⁶. Rezervo rizikos valdymo dalį leidžiama naudoti einamosioms išlaidoms padengti⁵⁷. Šiuo metu galiojantys teisės aktai nereglamentuoja, kokio dydžio PSDF rezervas turi būti sukauptas.
34. Valstybės kontrolė ne kartą⁵⁸ buvo atkreipusi dėmesį į poreikį kompleksiškai kartu su valdžios sektoriaus skolos valdymo strategija persvarstyti ir valstybės rezervo klausimus – siektiną dydį, finansavimo šaltinius ir kt., tačiau neparengus minėtos valstybės skolos valdymo strategijos, klausimai neišspęsti.

Valstybės kontrolierius

Mindaugas Macijauskas

⁵⁵ Lygią įprastinės, investicinės veiklos bei įsipareigojimų pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartis metinei išlaidų sumai.

⁵⁶ Pagrindinę PSDF biudžeto rezervo dalį sudaro 1,5 proc. einamųjų biudžetinių metų PSDF biudžeto pajamų sumos, patvirtintos tų metų biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu.

⁵⁷ Sveikatos draudimo įstatymas, 23 str., 3 d.

⁵⁸ 2022-10-06 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-5 „2021 metų nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos duomenų finansinio audito rezultatai“.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
„2022 metų nacionalinio
finansinių ataskaitų rinkinio ir
valstybės skolos duomenų
finansinio audito rezultatai“
1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

AM – Aplinkos ministerija

ES – Europos Sąjunga

FAR – finansinių ataskaitų rinkinys

FM – Finansų ministerija

GF – Garantinis fondas

IDIF – Ilgalaikio darbo išmokų fondas

IS – informacinės sistemos

KFAR – konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys

NFAR – nacionalinis finansinių ataskaitų rinkinys

NŽT – Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

PAF – Pensijų anuitetų fondas

PSDF – Privalomojo sveikatos draudimo fondas

RF – Rezervinis (Stabilizavimo) fondas

VKFAR – valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys

VMI MF – Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondas

VSAFAS – viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai

VSDF – Valstybinio socialinio draudimo fondas

VSS – viešojo sektoriaus subjektas

Valstybinio audito ataskaitos
„2022 metų nacionalinio finansinių
ataskaitų rinkinio ir valstybės skolos
duomenų finansinio audito
rezultatai“
2 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas:

- ✓ įvertinti 2022 m. nacionalinio finansinių ataskaitų rinkinio duomenis ir pareikšti nepriklausomą auditoriaus nuomonę;
- ✓ įvertinti 2022 m. valstybės skolos duomenis.

Audituotos 2022 metų konsoliduotosios finansinės ataskaitos:

- ✓ 2022 m. nacionalinis finansinių ataskaitų rinkinys: finansinės būklės, veiklos rezultatų, pinigų srautų ir grynojo turto pokyčių ataskaitos bei finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, parengti pagal 2022-12-31 duomenis.

Veikusios pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos:

- ✓ audito metu vertinti 3 408 institucijų finansinių ataskaitų pagrindu sudaryto 2022 m. NK FAR duomenys.

Auditui taikytas reikšmingumas:

- ✓ Kiekybinis reikšmingumas konsoliduotajame finansinių ataskaitų rinkinyje – 752,07 mln. Eur.

Reikšmingu dalyku konsoliduotajame finansinių ataskaitų rinkinyje yra laikomas iškraipymas ar jų visuma, viršijanti 1 proc. turto (tai sudarė 752,07 mln. Eur). Kokybiškai reikšmingais laikomi ir mažesni iškraipymai, kurie yra svarbūs informacijos vartotojui dėl jų pobūdžio ar aplinkybių, kuriems esant jie atsirado. Kokybiškai reikšmingu dalyku yra laikomas ir svarbiausių vidaus kontrolės priemonių nebuvimas ar jų nesilaikymas.

Audito apimties apribojimai:

- ✓ nebuvo.

Auditas atliktas:

- ✓ pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus⁵⁹, kurie apima tarptautinius audito standartus (TAS)⁶⁰;
- ✓ siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad (konsoliduotuosiose) finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir

⁵⁹ 2000–2899-ieji TAAIS „Finansinio audito standartai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2023-07-03).

⁶⁰ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų (iki 2017-02-28) ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (nuo 2017-03-01) išversti į lietuvių kalbą, prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas> (žiūrėta 2023-07-03).

vidaus kontrolės apribojimų bei to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

Audito apimtis ir metodai

2022 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

2022 m. pradžioje turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis iš viso buvo 68,71 mlrd. Eur, pabaigoje – 75,21 mlrd. Eur.

2022 m. pasiskolinta, perskolinta, suteikta garantijų:

Valstybės skola 2022 m. pabaigoje sudarė 25,67 mlrd. Eur, 2022 m. valstybės vardu pasiskolinta 3,73 mlrd. Eur. Valstybės garantuota skola sudarė 830,6 mln. Eur, naujų garantijų suteikta už 175,6 mln. Eur. Valstybės perskolinamų paskolų likutis sudarė 290,2 mln. Eur, arba 5,7 mln. Eur mažiau nei metų pradžioje.

2022 m. gautos pajamos ir patirtos sąnaudos:

gautos pajamos – 23 272,86 mln. Eur, patirtos sąnaudos – 22 232,16 mln. Eur.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2022 metų konsoliduotųjų metinių ataskaitų rinkinių duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika:

- Nustatytos svarbiausios audito sritys: ilgalaikis finansinis turtas, mineraliniai ištekliai, per vienus metus gautinos sumos, finansavimo sumos, ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai, kiti ilgalaikiai įsipareigojimai, sukauptos mokėtinos sumos, kiti trumpalaikiai įsipareigojimai, rezervai, finansavimo pajamos, mokesčių ir socialinių įmokų pajamos, pagrindinės veiklos kitos pajamos, socialinių išmokų ir finansavimo sąnaudos, apskaitos politikos keitimo ir esminių klaidų taisymo įtaka, įplaukos, pervestos lėšos, išmokos, investicinės ir finansinės veiklos pinigų srautai.
- Valstybiniai auditoriai atliko valstybės, VSDF, PSDF konsoliduotųjų ir Rezervinio (stabilizavimo) fondo, Garantinio fondo, Ilgalaikio darbo išmokų fondo ir Pensijų anuitetų fondo 2022 m. finansinių ataskaitų rinkinių auditus. Audito metu naudojamos minėtų auditų rezultatais.
- Siekdami efektyviai panaudoti visus audito išteklius, tęsėme bendradarbiavimą su savivaldybių kontrolieriais, kurie atlieka savivaldybių KFAR auditus ir rengia išvadas. Pradėję auditą informavome savivaldybių kontrolierius apie audito tikslus ir planus pasinaudoti jų atliekamų auditų rezultatais. Audito metu naudojamos minėtų auditų rezultatais – įvertinome savivaldybių kontrolierių nustatytų klaidų įtaką NFAR teisingumui.

Sritys, kuriose vertintas vidaus kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

- Netestuota.

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalieji testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Konsolidavimas: Finansų ministerijoje atrankos būdu (pagal kiekvieną sąskaitą) atsirinkome konsolidavimo įrašus, kuriais taisomos VSS apskaitos klaidos ir koreguojama eliminavimo informacija. Patikrinome, ar jie atlikti tinkamai, išsamiai ir turint pagrindžiančius dokumentus. Patikrinome, ar teisingai konsoliduojasi ilgalaikis finansinis, trumpalaikis turtas, finansavimo sumos, ilgalaikiai finansiniai įsipareigojimai, trumpalaikiai įsipareigojimai, pajamos ir sąnaudos, pagrindinės veiklos pinigų srautai.
- Savivaldybių kontrolierių audito rezultatų vertinimas ir įtaka auditui: įvertinome savivaldybių kontrolierių audito rezultatų suvestinius duomenis ir jų įtaką bendram audito rezultatui.
- Valstybės skolos duomenų teisingumas: patikrinome, ar skolos duomenys, pateikti kartu su NFAR, atitinka skolai apskaičiuoti naudojamų šaltinių duomenis.

Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas:

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas;
- bendras konsoliduotųjų finansinių ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus.

